

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА**

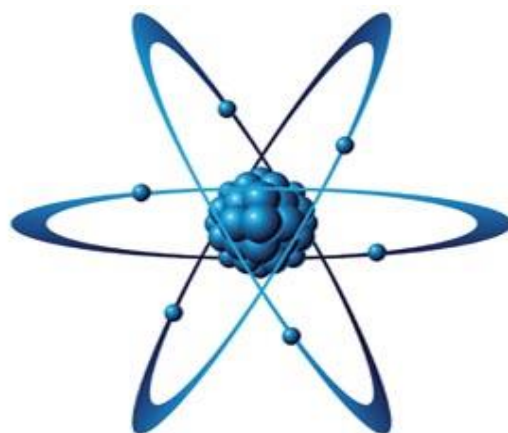
**МАТЕРІАЛИ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**« АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
АГРАРНОЇ НАУКИ »**

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва (Україна)
Господарча академія ім. Д.А. Ценова (Болгарія)
Державна Вища Професійна Школа в Плоцьку (Польща)
Університет Південної Богемії в Чеських Будейовіцах (Чеська республіка)
Академія імені Якуба з Парадижа (Польща)

МАТЕРІАЛИ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**“АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
АГРАРНОЇ НАУКИ”,
присвяченої 150-річчю заснування
факультету агрономії Уманського НУС**

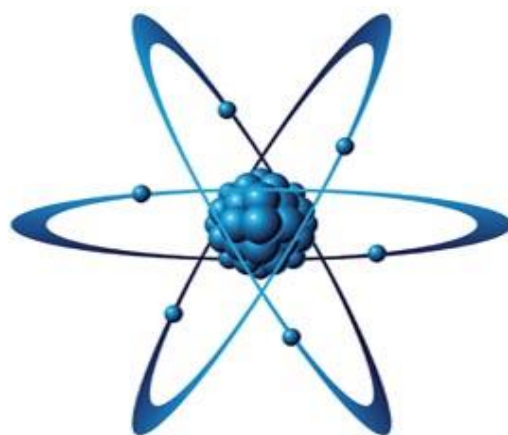

Умань – 2018

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Uman National University of Horticulture (Ukraine)
D. A. Tsenov Academy of Economics (Bulgaria)
The State University of Applied Sciences in Plock (Poland)
University of South Bohemia in Ceske Budejovice (Czech Republic)
The Jacob of Paradies University (Poland)**

MATERIALS OF THE VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**"ACTUAL PROBLEMS OF
AGRICULTURAL SCIENCE",
devoted to the 150-th anniversary of foundation
of the Faculty of Agronomy of Uman NUH**

Uman – 2018

УДК 001.8:63
ББК 72.5
М58

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол № 2 від 05. 10. 2018 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Непочатенко О. О., доктор економічних наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна (відповідальний редактор)

Карпенко В. П., доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна (заступник відповідального редактора)

Гжегож Кульчицький, доктор філософії, доцент, Вроцлавський природничий університет, Польща

Господаренко Г. М., доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна

Дагмар Шкодова Пармова, кандидат економічних наук, Університет Південної Богемії в Чеських Будейовіцах, Чеська республіка

Котулік Р., доктор філософії, Пряшівський університет в Пряшеві, Словачія

Матусікова Д., доктор філософії, Пряшівський університет в Пряшеві, Словачія

Мудрак Р. П., доктор економічних наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна

Нестерчук Ю. О., доктор економічних наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна

Осокіна Н. М., доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна

Полторецький С. П., доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет садівництва, Україна

Прокопчук О. Т., кандидат економічних наук, доцент, Уманський національний університет садівництва, Україна

Сосна І., доктор наук, професор, Вроцлавський природничий університет, Польща

Штефко Р., доктор філософії, професор, Пряшівський університет в Пряшеві, Словачія

Прокопчук І. В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Уманський національний університет садівництва, Україна (відповідальний секретар)

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання аграрної науки», присвяченої 150-річчю заснування факультету агрономії Уманського НУС, 15 листопада 2018 р. / Редкол.: Непочатенко О.О. (відп. ред.) та ін. Київ : Видавництво «Основа», 2018. 428 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень вітчизняних та іноземних науковців, висвітлено актуальні питання сучасної аграрної науки. Розраховано на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються дослідженням питань аграрної науки.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

АНАЛІЗ ДЕРЕВНИХ ІНТРОДУЦЕНТІВ ОБ'ЄКТІВ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ МІСТА ХЕРСОНА

Т. О. БОЙКО, кандидат біологічних наук

О. І. ДЕМЕНТЬЄВА, кандидат сільськогосподарських наук

Б. ВЕЧ, магістрант

Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна

Більшість населення нашої країни мешкає в урбанізованому середовищі, тому питання повноцінного відпочинку людей дуже актуальне. Надзвичайно важливе значення для його вирішення мають рекреаційні об'єкти, особливо курортні місця. Останні, крім наявності сприятливих кліматичних показників та лікувальних ресурсів, повинні передбачати умови підвищеної комфортності перебування, які досягаються, зокрема, засобами озеленення.

На півдні України особливістю таких об'єктів є те, що розміщуються вони в аридному природно-кліматичному регіоні, з майже повною відсутністю природної деревної рослинності, отже, потреба в штучних зелених насадженнях на території дослідження велика, а, значить, постає проблема підбору рослин-інтродуцентів для них (Рубцов, Гавриленко, 2004).

Об'єктами нашого дослідження були культурні насадження міста Херсона рекреаційного призначення. Асортимент рослин-інтродуцентів території дослідження налічує 116 видів та 28 форм: 16 видів та 10 форм голонасінних, 114 видів та 18 форм покритонасінних деревних рослин з 39 родин, 78 родів.

Найбільш поширеними видами, які ростуть у всіх досліджених насадженнях, є лише 15 видів дерев (в т.ч. 3 хвойних – *Picea pungens*, Р. р. 'Glauca', *Pinus pallasiiana*) та 4 види чагарників (1 – хвойний *Juniperus sabina*). У жодному місці не трапляються рослини з родів *Abies* Mill., *Larix* Mill., *Pseudotsuga* Carr., декоративні форми *Taxus* L., *Chamaecyparis* Spach, *Buxus* L., *Quercus* L., *Tilia* L., *Crataegus* L., *Spiraea* L., *Berberis* L., мало форм *Thuja*, *Juniperus* та інших, які давно рекомендовані для озеленення регіону.

Інтродукція деревних рослин в Україні характеризується випробуванням великої кількості інтродуцентів із Північної Америки, Середземномор'я, Малої Азії, Кавказу, Далекого Сходу, довівши практичну можливість культивування в Україні значного числа нових дерев і чагарників. Накопичено велику кількість видів деревних рослин у колекціях ботанічних садів, дендраріїв, парків, в результаті чого було створено цінний генофонд вихідного матеріалу для селекції, гібридизації і розмноження з метою збагачення асортименту деревних рослин у культурі. Тільки ті види та різновиди рослин, які мають хороший та високий ступінь акліматизації доцільно досліджувати з точки зору перспективності їх впровадження в об'єкти озеленення різного цільового призначення.

Комплексна оцінка успішності інтродукції і акліматизації досліджених інтродуцентів було зроблено в інтегральному показнику модифікованого акліматизаційного числа. На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що у місті Херсоні незадовільно акліматизувалися *Albizia julibrissin*, *Cedrus atlantica* Manetti, *Pinus montana* Mill., *Magnolia* × *soulangeana* Soul.-Bod., *Magnolia kobus* DC., *Quercus castaneifolia* C.A.Mey, *Abies concolor* (Gordon) Lindl. ex Hildebr. В основному рослини проявляють невисокий бал зимостійкості. Нами виявлено, що на зимостійкість інтродуцентів впливає вибір місцерозташування. Ті екземпляри, які висаджені на відкритих просторах, або з

навітряного боку підмерзали більше та гірше відновлювались наступного року, а рослини висаджені всередині посадок або під захистом будівель, де нівелюється негативна дія вітру при низьких температурах, виявились більш витривалими до дії низьких температур. Тобто, при проектуванні посадок з цими рослинами необхідно ретельно підбирати місце посадки.

Добре акліматизованими (60-79 балів) є: *Acer pseudoplatanus* L., *Styphnolobium japonica* L., *Ailanthus altissima* (Mill) Swingle, *Catalpa bignonioides* Walt., *Cercis siliquastrum* L., *Cercis canadensis* L., *Maclura pomifera* (Raf.) Schneid., *Gymnocladus dioica* (L.) C. Koch. *Picea pungens* Engelm., *Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud., *Taxus baccata* L., *Thuja occidentalis* L., види роду *Fraxinus*, *Ulmus*, *Tilia*, *Tamarix*.

Повністю акліматизовані (комплексна оцінка 80-100 балів) такі інтродуценти: *Parthenocissus tricuspidata*, *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch., *Populus bolleana* Lauche, *Rhus typhina* L., *Spiraea media* Schmidt, *Spiraea vanhouttei* Zab., *Syringa josikaea* Jacq., *Tilia europaea* L. 'Laciniata', *Tilia platyphyllos* Scop., *Ulmus laevis* Pall., *Pinus pallasiana* D. Don., *Quercus rubra* L., *Chamaecyparis lawsoniana* Parl., *Ginkgo biloba* L., *Juniperus sabina* L. тощо. Ці види стійкі в даних кліматичних умовах, плодоносять і дають нормально розвинуте насіння. Їх можна використовувати для створення різноцільових насаджень та у захисному лісорозведенні.

Нами виділені види з високою адаптованістю до умов зростання та відмінними декоративними якостями: *Acer ginnala* Maxim., *Acer platanoides* L., *Acer saccharum* Marsh., *Buxus sempervirens* L., *Chamaecyparis lawsoniana* 'Erecta glauca', *Ginkgo biloba* L., *Gleditsia triacanthos* L., *Gymnocladus dioica* (L.) C. Koch., *Juglans nigra*, *Juglans regia* L., *Carya illinoensis* (Wangenh.) K.Koch., *Catalpa speciosa* Warder ex Engelm., *Koelreuteria paniculata* Laxm., *Acer platanoides* L., *Acer saccharinum* L., *Maclura aurantiaca* Nutt., *Prunus cerasifera* Pissardii, *Liriodendron tulipifera* L., *Picea abies* (L.) Karst. та її форми, *Picea pungens* Engelm та її форми, *Pinus nigra* Arn., *Pinus pallasiana* D. Don., *Quercus rubra* L., *Taxus baccata* L., *Thuja occidentalis* L. та її садові форми, *Xanthoceras sorbifolium* Vge.

Матеріали дослідження поширення деревних інтродуцентів і їх аналіз переконливо свідчать про потужну, все зростаючу роль інтродуцентів у збагаченні регіональної флори. Культивовані в південному регіоні деревні рослини значно доповнюють та розширюють регіональну флору у об'єктах озеленення рекреаційного призначення.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЖИМОЛОСТІ ЇСТІВНОЇ В ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИСАДИБНИХ ДІЛЯНОК

Л. Г. ВАРЛАЩЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук
Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

Використанню кущових рослин, в тому числі садових форм і сортів синьоплідних жимолостей, в озелененні надають великого значення чимало вчених дослідників і авторів.

Ефект оформлення різних об'єктів жимолостями залежить від врахування їх біологічних і декоративних властивостей і, особливо, від того, наскільки гармонічно будуть використані ці властивості в поєднанні з оточуючим природним середовищем і місцевими природно-кліматичними умовами.